

Sygn. akt XXVIII C 1137/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: Aleksandra Dudzińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 listopada 2021 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **M. K.**

przeciwko (...) **Bank S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie i o zapłatę ewentualnie o zapłatę i o ustalenie

I. ustala, że nie istnieje stosunek prawny, wynikający z umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do waluty obcej, sporządzonej w dniu 13 marca 2006 roku, zawartej pomiędzy powódką a (...) Bank S.A. w K. – (...) Oddziałem w Ł.;

II. zasądza od strony pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki M. K. kwoty: 133 576,04 zł (sto trzydzieści trzy tysiące pięćset siedemdziesiąt sześć złotych i cztery grosze) oraz 65,31 CHF (sześćdziesiąt pięć franków szwajcarskich i trzydzieści jeden centymów) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczoną od dnia 27 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od strony pozwanej (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki M. K. kwotę 7 801 zł (siedem tysięcy osiemset jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 6 750 zł (sześć tysięcy siedemset pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 1137/21

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 17 grudnia 2021 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 31 marca 2021 roku (k. 68 – data nadania przesyłki poleconej) przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: (...) Bank S.A.” lub „Bank”), powódka M. K. wniosła o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z Umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do waluty obcej, zawartej pomiędzy stronami postępowania w dniu 13 marca 2006 roku oraz o zasądzenie od pozwanego Banku na jej rzecz kwoty 133 576,04 zł i kwoty 65,31 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 05 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty.

Ewentualnie, w przypadku uznania, iż w/w Umowa jest ważna, powódka wniosła o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kwoty 40 220,99 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 05 stycznia 2021 roku do dnia zapłaty oraz ustalenie, że postanowienia § 1 ust. 1 w zakresie słów „indeksowanego kursem CHF”, § 2 ust. 2, § 4 ust. 2 i 3, § 6 ust. 5 w/w Umowy kredytu oraz postanowienia § 2 w zakresie definicji Bankowej Tabeli kursów walut, § 16 ust.

4, § 19 ust. 5, § 21 ust. 4, § 25 ust. 2, § 30 ust. 3 i 9 Regulaminu Kredytu Hipotecznego (...) – stanowią niedozwolone postanowienia umowne i nie wiążą powódki od chwili zawarcia Umowy.

Powódka wniosła także o udzielenie zabezpieczenia przysługujących jej roszczeń niepieniężnych oraz o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Uzasadniając żądanie pozwu, powódka wskazała, iż sporna Umowa jest umową kredytu hipotecznego, indeksowanego kursem waluty CHF a kredyt został udzielony w złotych polskich w kwocie 46 105,74 zł na dowolny cel konsumencki. Podała, że jej celem było pozyskanie kredytu w walucie polskiej oraz że w toku rozmów z przedstawicielami pozwanego Banku otrzymała informację, że z uwagi na jej ówczesną sytuację materialną i majątkową nie posiada ona możliwości uzyskania kredytu na wnioskowaną i potrzebną jej kwotę w polskich złotych. Podniosła, że w trakcie spotkań i czynności poprzedzających zawarcie spornej Umowy nie zostały jej udzielone szczegółowe i wyczerpujące informacje związane z udzielanym przez Bank kredytem.

Kolejno, powódka zarzuciła, iż w Umowie oraz Regulaminie zawarte zostały postanowienia, które stanowią klauzule abuzywne w myśl art. 385¹ § 1 k.c., w szczególności § 2 ust. 2, § 4 ust. 2 Umowy oraz § 2 i § 19 ust. 5 Regulaminu. Podkreśliła, że mechanizm indeksacji, którego postanowienia dają Bankowi możliwość swobodnego wyznaczania kursów wymiany walut, służących jako podstawa ustalenia wysokości kredytu oraz rat kredytowych, jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i prowadzi do rażącego naruszenia interesów konsumenta. Podniosła, że za uznaniem klauzuli indeksacyjnej za niedozwolone postanowienie umowne przemawia również zastosowanie spreadu walutowego.

W dalszej części uzasadnienia pozwu powódka stwierdziła, iż usunięcie z Umowy klauzul waloryzacyjnych spowoduje zmianę charakter głównego przedmiotu umowy, co prowadzi do nieważności całej Umowy. Niezależnie od tego podniosła, że za bezwzględną nieważnością Umowy kredytu przemawia również m.in. to, że narusza ona art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, gdyż nie określa w prawidłowy sposób kwoty kredytu należnego do wypłaty i do zwrotu przez konsumenta; w Umowie tej prawa i obowiązki stron zostały ułożone sprzecznie z właściwością (naturą) stosunku umownego kredytu oraz z zasadami współzycia społecznego, gdyż daje ona Bankowi możliwość jednostronnego określenia kursu waluty obcej oraz że skutek nieważności Umowy wynika również z wadliwego pouczenia powódki przez Bank o ryzyku kursowym. Powódka podkreśliła, że z uwagi na deficyt informacyjny po jej stronie, wywołany nierzetelnym postępowaniem Banku, istnieje poważna wątpliwość co do skuteczności zawarcia przez nią Umowy kredytu.

Kolejno powódka podniosła, że ma interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego ze spornej Umowy – z powodu jej nieważności. Podała, iż samo powództwo o zapłatę nie zapewni jej pełnej ochrony prawnej i nie usunie stanu obiektywnej niepewności stanu prawnego istniejącego pomiędzy stronami. Stwierdziła, że skutkiem ustalenia nieważności Umowy kredytu powinno być zasądzenie na jej rzecz wszystkich kwot, które świadczyła na rzecz Banku w ramach wykonywania nieważnej Umowy kredytu, tj. w sumie 133 576,04 zł (k. 3 – 26v – pozew).

Postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2021 roku Sąd uwzględnił w całości wniosek powódki udzielenie zabezpieczenia roszczenia o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego ze spornej Umowy (k. 69 – postanowienie z dnia 13 kwietnia 2021 roku).

Zażaleniem z dnia 19 maja 2021 roku pozwany Bank zaskarżył powyższe postanowienie, wnosząc o jego zmianę i oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia (k. 111 – 115v – zażalenie pozwanego Banku na postanowienie z dnia 13 kwietnia 2021 roku).

Postanowieniem z dnia 03 września 2021 roku Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powyższe zażalenie strony pozwanej oraz wniosek o zwrot kosztów postępowania zażaleniowego pozostawił do rozpoznania w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (k. 197 – postanowienie z dnia 03 września 2021 roku).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana wskazała, że powódka we wniosku o kredyt hipoteczny samodzielnie wniosła o indeksowanie kredytu do waluty CHF z uwagi na ówczesną atrakcyjność tego produktu, związaną z tendencją spadkową waluty CHF oraz możliwością zastosowania oprocentowania według stopy referencyjnej LIBOR. Podała, że powódka była świadoma ryzyka wynikającego z możliwych różnic kursowych oraz wybrała kredyt znacznie tańszy w dacie zawarcia Umowy, ale powiązany z ryzykiem kursowym. Dodała, że przez prawie dekadę powódka nie kwestionowała ważności Umowy ani jej poszczególnych postanowień, wykonywała ją i czerpała korzyści ekonomiczne z wyboru tej formy kredytowania a obecną postawę powódki należy uznać za nieuprawnioną próbę uchylecia się od skutków podjętej decyzji finansowej, kiedy przestała ona przynosić oczekiwane korzyści.

W dalszej części uzasadnienia odpowiedzi na pozew strona pozwana wskazała, że w § 2 Regulaminu jednoznacznie określono kto, kiedy i na jakiej podstawie określał kurs waluty w tabeli kursowej. Wskazała, że podnoszona przez powódkę rzekoma niekorzystność kredytu w związku ze wzrostem wartości waluty CHF w stosunku do PLN jest przesadzona. Podniosła, że kwestionowane przez powódkę postanowienia umowne nie są abuzywne. Dodała, że indeksacja kredytu została indywidualnie uzgodniona, gdyż we wniosku kredytowym powódka sama wskazała walutę indeksacji. Podała, że nie są prawdziwe twierdzenia powódki o naruszeniu zasady równorzędności stron umowy, gdyż ani wahania kursowe ani spread walutowy związany z indeksacją nie stanowią dodatkowego dochodu Banku. Ponadto strona pozwana podniosła, że metodologia wyznaczania kursu waluty stosowana przez Bank jest tożsama z metodologią stosowaną przez Narodowy Bank Polski oraz że metodologia ta nie nosi jakichkolwiek znamion sprzeczności z dobrymi obyczajami, jak również nie narusza interesów powódki i to w sposób rażący.

Kolejno strona pozwana podniosła, że nawet w przypadku podzielenia przez Sąd twierdzeń o nieprawidłowości spornych postanowień, roszczenia wywodzone przez powódkę należałoby uznać za rażąco nieproporcjonalne do skali i wagi zarzucanych naruszeń. Dodała, że w przypadku uznania postanowień, zawartych w Umowie, za abuzywne, Umowa nie będzie nieważna, gdyż sankcja bezskuteczności dotyczy tylko klauzuli abuzywnej. Wskazała, że w takim wypadku istnieje możliwość utrzymania Umowy w mocy np. poprzez spłatę kredytu bezpośrednio w walucie obcej lub przez zastosowanie kursu średniego NBP. Ponadto wskazała, że upadek zasady indeksacji kredytu do waluty obcej musi wiązać się z upadkiem zasady oprocentowania kredytu według stawki LIBOR.

Na zakończenie strona pozwana zarzuciła, że powódka nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia. Podała, że nie jest w żaden sposób wzbogacona kosztem powódki oraz z ostrożności procesowej – że zużyła korzyść w taki sposób, że nie jest już wzbogacona względem powódki. Również z ostrożności procesowej, na wypadek rozważania przez Sąd nieważności Umowy, powołała się na prawo zatrzymania (art. 496 i 497 k.c.). Ponadto wskazała, iż żądania pozwu pozostają w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.), w tym z zasadą lojalności i uczciwości obrotu, zasadą lojalności kontraktowej oraz z zasadą pacta sunt servanda (k. 119 – 153 – odpowiedź na pozew).

Na rozprawie w dniu 26 listopada 2021 roku pełnomocnik powódki wskazał, że kwota roszczenia pieniężnego została wyliczona, jako suma wpłat dokonanych przez powódkę zarówno z tytułu rat kapitałowo-odsetkowych, jak i z innych tytułów, tj. składek na ubezpieczenie i opłat. Ustosunkowując się do zarzutu zatrzymania, zawartego w odpowiedzi na pozew, podniósł, iż jest on niezasadny z powodu niespełnienia przesłanek z art. 496 i 497 k.c. Bezpośrednio przed zamknięciem rozprawy pełnomocnicy stron w ich imieniu podtrzymali dotychczasowe stanowiska procesowe (k. 250, k. 253 – protokół z rozprawy z dnia 26 listopada 2021 roku).

Sąd ustalił, co następuje:

M. K. w 2006 roku potrzebowała środków pieniężnych, aby spłacić brata po sprawie spadkowej oraz na dokończenie remontu mieszkania. Zwróciła się do doradcy kredytowego z firmy (...) – pośredniczącej w udzielaniu kredytów przez (...) Bank S.A. z siedzibą w K. – aby przedstawił jej ofertę kredytową. Doradca odbył z nią dwa spotkania, podczas których poinformował ją, że nie ma zdolności kredytowej, aby otrzymać kredyt złotowy a ma zdolność kredytową na otrzymanie kredytu indeksowanego do waluty franka szwajcarskiego (CHF). Doradca przedstawił jej ofertę kredytu powiązanego z walutą CHF jako najkorzystniejszą, przekonywał, że Szwajcaria jest stabilna, mówił, że kurs CHF może wzrosnąć, ale rata nie będzie wynosić więcej niż 500 zł. Doradca nie wyjaśnił jej, w jaki sposób i na podstawie jakiego kursu waluty dokonywane będą przeliczenia wysokości kredytu i rat kredytu, nie przedstawił jej symulacji rat kredytowych, obrazujących jak zmieniałyby się wysokość raty kredytowej wraz ze zmianą kursu CHF.

(dowód: k. 251 – przesłuchanie powódki M. K. w charakterze strony; k. 236 – 237 – zeznania świadka J. Ś. na piśmie)

We wniosku o kredyt hipoteczny – wypełnionym w dniu 02 lutego 2006 roku na formularzu podmiotu pośredniczącego w składaniu wniosku „(...)” – wskazano, że M. K. jako Wnioskodawca wnosi o udzielenie przez (...) Bank S.A. kredytu w wysokości 45 000 PLN indeksowanego kursem CHF na okres 20 lat z przeznaczeniem na dowolny cel konsumpcyjny.

W rubryce „Informacje o wnioskodawcach” wpisano, że M. K. jest stanu wolnego, nie ma nikogo na utrzymaniu, ma wykształcenie średnie i jest właścicielką nieruchomości zabudowanej, położonej w J..

Powyższy wniosek został podpisany przez M. K. oraz doradcę kredytowego J. Ś. a następnie złożony w (...) Bank S.A.

(dowód: k. 154 – 156v – kserokopia wniosku o kredyt hipoteczny)

W dniu 13 marca 2006 roku M. K. jako Kredytobiorca oraz (...) Bank S.A. z siedzibą w K. – (...) Oddział w Ł. (dalej też jako „Bank”) podpisali umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do waluty obcej (dalej jako „Umowa”).

Zgodnie z § 1 ust. 1 Umowy Bank udzielić miał Kredytobiorcy kredytu w kwocie 46 105,74 złotych polskich, indeksowanego kursem CHF na warunkach określonych w Umowie oraz Regulaminie do umowy kredytu hipotecznego, stanowiącym integralną część Umowy.

W § 1 ust. 2 Umowy wskazano, że spłata kredytu miała nastąpić w 240 miesięcznych równych ratach kapitałowo – odsetkowych. W § 1 ust. 3 Umowy wskazano, że kredyt miał zostać przeznaczony na następujące cele: w wysokości 40 200,00 złotych polskich na dowolny cel konsumpcyjny Kredytobiorcy na rachunek Kredytobiorcy; w wysokości 880,00 złotych polskich na pokrycie kosztów wyceny nieruchomości na rachunek Banku; w wysokości 1 232,40 złotych polskich na zapłatę prowizji od kredytu; w wysokości 2 766,34 złotych polskich na uiszczenie opłaty z tytułu ubezpieczenia od ryzyka braku spłaty rat kredytu za 4-letni okres ochrony; w wysokości 1 027,00 złotych polskich na zapłatę składek ubezpieczeniowych (...).

W § 1 ust. 5 Umowy wskazano, że całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia Umowy wynosi 87 198,29 złotych polskich, a rzeczywista roczna stopa oprocentowania, przy uwzględnieniu okresu 12 miesięcy podwyższonego oprocentowania na zasadach określonych w § 6 ust. 2, wynosi 13,98%, a ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu uzależniona jest od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania. Wskazano, iż Kredytobiorca ustanawia dodatkowe zabezpieczenie spłaty kredytu – weksel in blanco nie na zlecenie wystawiony na rzecz (...) S.A. i poręczenie właścicieli nieruchomości, na której ma zostać ustanowiona hipoteka wraz z deklaracją wekslową zaakceptowaną przez Bank.

§ 2 ust. 2 Umowy stanowił, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu, kwota wypłaconych środków miała być przeliczana na walutę, do której indeksowany był kredyt według kursu kupna walut określonego w „Bankowej

tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” - obowiązującego w dniu uruchomienia środków.

Stosownie do § 4 ust. 1 Umowy spłata wszelkich zobowiązań z tytułu tej Umowy miała być dokonywana w złotych na rachunek pomocniczy określony w każdorazowym harmonogramie spłat kredytu. Zgodnie zaś z § 4 ust. 2 Umowy wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do waluty wyrażonej w Umowie - obowiązującego w dniu spłaty. Natomiast § 4 ust. 3 Umowy stanowił, że Kredytobiorca oświadcza, iż jest świadomy ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko.

W § 6 ust. 1 Umowy wskazano, że oprocentowanie kredytu jest zmienne i na dzień sporządzenia Umowy wynosiło 13,02 % w skali roku, na które składa się suma obowiązującej stawki DBF i stałej marży Banku, która wynosiła 12,00%.

W § 8 Umowy wskazane zostały zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci: hipoteki kaucyjnej na rzecz Banku w złotych polskich do kwoty stanowiącej 170% kwoty kredytu, określonej w § 1 ust. 1, na położonej w J. nieruchomości, stanowiącej własność Kredytobiorcy; cesji na rzecz Banku wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia: domu na kwotę odpowiadającą wartości odtworzeniowej budynku lub na inną kwotę zaakceptowaną przez Bank od ognia, powodzi i innych zdarzeń losowych; weksla in blanco z deklaracją do czasu przedstawienia w Banku odpisu z KW nieruchomości zawierającego prawomocny wpis hipoteki na rzecz Banku; ubezpieczenia w (...) S.A. od ryzyka braku spłat rat kredytu na okres 8 lat; ubezpieczenia spłaty kredytu na wypadek śmierci lub trwałej niezdolności do pracy.

Stosownie do § 13 ust. 1 Umowy w sprawach nieuregulowanych w Umowie zastosowanie miały mieć przepisy Kodeksu cywilnego, Prawa bankowego oraz „Regulaminu”, stanowiącego integralną część Umowy.

(dowód: k. 29 – 31 – kserokopia Umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do waluty obcej)

W § 2 Regulaminu Kredytu Hipotecznego (...) wskazano, że użyte w nim określenie Bankowa Tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut oznacza Tabelę Kursów sporządzaną przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich NBP, tabela ta miała być sporządzana o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązywać przez cały następny dzień roboczy.

Stosownie do § 14 ust. 1 Regulaminu oprocentowanie kredytu udzielonego w złotych indeksowanego do waluty obcej było zmienne i miało ulegać zmianie w pierwszym dniu najbliższego miesiąca następującego po ostatniej zmianie indeksu DBD (dla kredytu indeksowanego do dolara amerykańskiego), DBF (dla kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego). Zgodnie z § 14 ust. 3 Regulaminu indeks DBD/DBF dla każdego miesiąca miał być obliczany jako średnią arytmetyczną stawek LIBOR 3m, obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczącym od 26 dnia miesiąca, poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę. Indeks DBD/DBF obliczany miał być do dwóch miejsc po przecinku (§ 14 ust. 5). W § 14 ust. 6 Regulaminu określono zasady zmian indeksu DBD/DBF.

Zgodnie z § 16 ust. 4 zdanie 1 Regulaminu w przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności całego kredytu, miał dokonać przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów.

§ 19 ust. 5 Regulaminu stanowił, że w przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej, kwota raty spłaty obliczana miała być według kursu sprzedaży dewiz obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia wypłaty środków.

§ 21 ust. 4 Regulaminu stanowił, że w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej prowizja za wcześniejszą spłatę kredytu miała być przeliczana według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia realizacji wcześniejszej spłaty.

§ 30 ust. 9 Regulaminu stanowił, że w przypadku kredytów w walucie obcej prowizja za przewalutowanie miała być przeliczana według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów z dnia dokonania przewalutowania.

(dowód: k. 32 – 38v – wydruk Regulaminu Kredytu Hipotecznego (...))

W wykonaniu powyższej Umowy Bank w dniu 22 marca 2006 roku dokonał wypłaty kwoty 46 105,74 zł, przeliczając ją na kwotę zadłużenia w wysokości 19 226,75 CHF, stosując kurs 1 CHF = 2,3980 PLN. Z kwoty 46 105,74 zł:

- kwota 40 200,00 zł na dowolny cel konsumpcyjny została przelana na rachunek Kredytobiorcy,
- kwota 880,00 zł na pokrycie kosztów wyceny nieruchomości przelana została na rachunek Banku,
- kwota 2 766,34 zł przeznaczona została na uiszczenie opłaty z tytułu ubezpieczenia od ryzyka braku spłaty rat kredytu za 4-letni okres ochrony,
- kwota 205,40 zł przeznaczona została na uiszczenie opłaty z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej i ochrony prawnej (zawarte w (...) S.A.),
- kwota 821,60 zł przeznaczona została na uiszczenie opłaty z tytułu ubezpieczenia na życie (zawarte w (...) S.A.),
- kwota 1 232,40 zł przeznaczona została na zapłatę prowizji od kredytu.

(dowód: k. 40 – kserokopia zaświadczenia Banku z dnia 08 grudnia 2020 roku)

W dniu 31 marca 2006 roku M. K. wpłaciła na rzecz Banku kwotę 65,31 CHF tytułem spłaty odsetek, a następnie w okresie od 26 kwietnia 2006 roku do 08 grudnia 2020 roku wpłaciła na rzecz Banku łącznie kwotę 133 576,04 zł.

W dniu spłaty pierwszej raty kapitałowo – odsetkowej, 26 kwietnia 2006 roku, wpłata dokonana przez M. K. w PLN została przeliczona przez Bank na CHF po kursie wynoszącym 1 CHF = 2,5350 CHF, natomiast w dniu wpłaty raty kapitałowo – odsetkowej 26 października 2020 roku Bank przeliczył kwotę wpłaty w PLN na CHF po kursie wynoszącym 1 CHF = 4,3901 CHF.

(dowód: k. 44 – 59 – kserokopia zaświadczenia Banku z 08 grudnia 2020 roku – historia zadłużenia i wpłat tytułem spłaty kredytu)

Pismem z dnia 30 listopada 2020 roku pełnomocnik M. K. w jej imieniu złożył do Banku reklamację, w której powołał się na abuzywność postanowień w/w Umowy kredytu dotyczących przeliczeń kursowych. Złożył przy tym wniosek o wydanie zaświadczenia dotyczącego spłaty kredytu. W piśmie tym nie wezwano Banku do zapłaty.

(dowód: k. 64 – 66 – kserokopia reklamacji z dnia 30 listopada 2020 roku)

W odpowiedzi na powyższą reklamację – która wpłynęła do Banku w dniu 04 grudnia 2020 roku – Bank w piśmie z dnia 04 stycznia 2021 roku stwierdził, że żadne z postanowień dotyczących indeksacji, jak i zasad ustalania tabel kursowych, stosowanych przez Bank w Umowie Kredytu i Regulaminie, nie zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a co za tym idzie nie ma podstaw do zmiany dotychczasowych zasad obsługi zobowiązania.

(dowód: k. 67 – 67v – kserokopia odpowiedzi na reklamację z dnia 04 stycznia 2021 roku)

(...) Bank S.A. z siedzibą w W. jest następcą prawnym (...) Bank S.A. z siedzibą w K., z którym M. K. zawarła powyższą Umowę.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z kserokopii dokumentów oraz częściowo na podstawie dowodów z zeznań świadka J. Ś. (k. 233 – 237) oraz z przesłuchania powódki (k. 251 – 252).

Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w kserokopkach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Sąd co do zasady dał wiarę zeznaniom świadka J. Ś. – który pośredniczył w składaniu przez powódkę wniosku kredytowego do Banku i udzielał powódce informacji o ofercie kredytowej – oceniając je jako rzeczowe i logiczne. Sąd uznał również, iż wiarygodne jest, że świadek – jako osoba niebędąca pracownikiem Banku, nie znał mechanizmów przeliczeniowych, zawartych w Umowie oraz że świadek – z uwagi na upływ czasu – nie pamięta szczegółowych okoliczności dotyczących prezentowanej powódce oferty kredytowej oraz tego, czy zadawała ona pytania odnośnie tej oferty.

Odnośnie dowodu z przesłuchania powódki M. K., wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowała ona przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy o kredyt, akcentując, że zapewniano ją, że rata kredytu może wzrosnąć maksymalnie do 500 zł oraz że oferta kredytu indeksowanego do CHF została jej przedstawiona jako najkorzystniejsza. Oceniając zeznania powódki, Sąd miał na uwadze, że jest ona bezpośrednio zainteresowana korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść jej zeznań oraz okoliczność, że w większości znalazły one potwierdzenie w innych dowodach zgromadzonych w sprawie – Sąd ocenił je jako wiarygodne.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: ze sporządzanej przez powódkę tabeli przedstawiającej sumę wpłat i nadpłat, zgłoszonego w pkt VI ppkt 5 pozwu (k. 4); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonego w pkt VI ppkt 14 pozwu (k. 4v); z zeznań świadka P. S., zgłoszonego w pkt 1 na stronie 3 odpowiedzi na pozew (k. 120); z dokumentów, wymienionych w pkt 4 lit. d, f, g, a na stronie 5 odpowiedzi na pozew (k. 121); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonego w pkt 7 na stronie 6 odpowiedzi na pozew (k. 121v). Sąd uznał, że wymienione dowody nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Odnośnie dowodów z dokumentów w postaci: Obwieszczenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 08 czerwca 2017 roku, Raportu Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego z 2013 roku oraz „Białej księgi kredytów frankowych”, to wskazać należy, iż mogły one stanowić jedynie dowód na to, że dokumenty te zostały sporządzone przez wskazane w nich podmioty oraz mogły stanowić wzmocnienie argumentacji prawnej strony pozwanej, która się na nie powołała. Nie mogły one jednak stanowić podstawy ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie i nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Co do dowodu z zeznań świadka P. S., to Sąd miał także na uwadze, iż nie brał on udziału w zawieraniu przedmiotowej Umowy z powódką, a więc jego zeznania dotyczyć mogłyby jedynie opisanie ogólnie przyjętej przez Bank procedury zawierania umów kredytu hipotecznego, zaś ustalenia te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Ponadto irrelevantne w niniejszej sprawie były ustalenia dotyczące sposobu pozyskiwania przez pozwaną Bank środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu

księgowania tych kredytów w ewidencji Banku. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwaną Bank.

Odnośnie zaś dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania, to wskazać należy, iż – wobec oceny prawnej przedmiotowej Umowy dokonanej w dalszej części uzasadnienia – fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały także istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Natomiast dowód z dokumentu w postaci wyliczeń sporządzonych na zlecenie powódki został pominięty, ponieważ stanowił dokument prywatny, który został zakwestionowany przez stronę pozwaną, zaś w zakresie wyliczenia nadpłat – także z tego względu, iż wyliczenia te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Dodać należy przy tym, iż kwoty wpłat dokonanych przez powódkę na rzecz strony pozwanej mogły zostać ustalone na podstawie niekwestionowanego przez obie strony postępowania dokumentu w postaci zaświadczenia, wystawionego przez pozwaną Bank.

Sąd zważy, co następuje:

Żądania główne o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z Umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do waluty obcej, sporządzonej w dniu 13 marca 2006 roku, zawartej pomiędzy powódką a (...) Bank S.A. w K. – (...) Oddziałem w Ł. oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kwot 133 576,04 zł oraz 65,31 CHF zasługiwały na uwzględnienie w całości. Żądane główne zostało oddalone w niewielkim zakresie dotyczącym żądania odsetkowego za okres od 05 stycznia do 26 kwietnia 2021 roku.

Wobec powyższego, Sąd w ogóle nie orzekał w przedmiocie zgłoszonych przez powódkę żądań ewentualnych.

Na wstępie wskazać należy, iż podniesiony przez powódkę zarzut dotyczący nieważności przedmiotowej Umowy okazał się uzasadniony, pomimo, iż nie wszystkie argumenty, powołane na poparcie tego zarzutu, były trafne.

Powódka zarzuciła, że przedmiotowa Umowa kredytu jest nieważna z uwagi na naruszenie art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe.

Odnosząc się do powyższego zarzutu w pierwszej kolejności wskazać należy, iż do analizowanej Umowy mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odnoszona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze, dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powódce w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie powódka będzie spłacać raty kapitałowo – odsetkowe, z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Odnosząc się do podniesionego przez powódkę zarzutu, że przedmiotowa Umowa narusza art. 69 ust. 1 UPrB, gdyż nie określa w sposób prawidłowy kwoty kredytu należnego do wypłaty i do zwrotu przez konsumenta, wskazać należy, iż w § 1 ust. 1 Umowy podano, że Bank miał udzielić Kredytobiorcy kredytu w kwocie 46 105,74 złotych polskich, indeksowanego kursem CHF. Stosownie do § 2 ust. 2 Umowy w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków miała być przeliczona na walutę, do której indeksowany był kredyt według kursu kupna walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” – obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Natomiast § 4 ust. 2 Umowy stanowił, że wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do waluty wyrażonej w Umowie – obowiązującego w dniu spłaty.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt był wypłacony w złotych polskich, indeksowany kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powódce w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w Bankowej tabeli kursów. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zaś być ustalana z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu spłaty, zgodnie z Bankową tabelą kursów.

Wbrew zarzutom powódki przedmiotowa Umowa nie jest zatem sprzeczna z art. 69 ust. 1 UPrB. W Umowie tej określono kwotę w złotych polskich, która podlegać będzie wypłacie Kredytobiorcy, zaś jakiej kwocie w CHF będzie odpowiadać ta kwota, miało zostać ustalone w dniu wypłaty kredytu lub transzy kredytu. Zauważyć przy tym należy, iż powódka była zainteresowana otrzymaniem kwoty w złotych polskich i otrzymała taką kwotę, na jaką się umawiała z Bankiem. Kwota otrzymanego kredytu była zatem znana. Natomiast strony w Umowie ustaliły, że wartość wypłaconej

w PLN kwoty zostanie przeliczona do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli kursów walut. Również wysokość rat kredytowych, spłacanych w PLN, miała być przeliczona na CHF z tym, że według kursu sprzedaży tej waluty. Inną kwestią jest natomiast stosowanie do wymienionych przeliczeń kursu waluty, ustalonego jednostronnie przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Dodać należy, iż z powołanych wyżej postanowień § 1 ust. 1, § 2 ust. 2 i § 4 ust. 2 Umowy wynikało, iż najpierw miała być wypłacona powódce kwota w PLN a następnie kwota ta miała być przeliczona przez Bank zgodnie z kursem kupna CHF, a nie odwrotnie.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu był PLN świadczy nie tylko kwota kredytu, wskazana jednoznacznie w Umowie w PLN, ale także waluta zabezpieczeń ustanowionych w Umowie – przede wszystkim zabezpieczenia hipotecznego, w którym wartość hipoteki kaucyjnej w złotych polskich stanowiła 170% kwoty kredytu (§ 8 ust. 1 Umowy). Zgodnie zaś z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał zatem kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu CHF.

Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

Ponadto powódka zarzuciła, że przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

Odnosząc się do tego zarzutu, wskazać należy, iż ustalenie nieważności czynności prawnej z powodu jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego może nastąpić jedynie w wyjątkowych wypadkach. To zatem na powódce spoczywał ciężar udowodnienia, że taki wyjątkowy wypadek miał miejsce w niniejszej sprawie. Natomiast w niniejszym postępowaniu powódka nie wykazała, aby zaistniały wyjątkowe okoliczności np. aby strona pozwana wykorzystwała nieporadność powódki lub jej przymusowe położenie. Wobec tego, stwierdzić należało, iż zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie.

I. SPRZECZNOŚĆ UMOWY Z ART. 353¹ K.C.

Wprawdzie przedmiotowej Umowy nie można było uznać za nieważną z powodu wyżej podniesionych zarzutów, jednakże w ocenie Sądu Umowa ta jest nieważna z innej – powołanej przez powódkę – przyczyny, tj. z tego powodu,

że jej postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji – w zakresie, w jakim odsyłają do kursów waluty ustalanych jednostronnie przez Bank w Bankowej tabeli kursów walut – naruszają granice swobody umów, gdyż sprzeczne są z naturą stosunku zobowiązaniowego, a więc Umowa sprzeczna jest z art. 353¹ k.c. Przy czym – jak już wyżej wskazano – samą indeksację należy uznać za ogólnie dopuszczalną, jednakże postanowienia tej konkretnej Umowy, określające mechanizm indeksacji naruszają granice swobody umów.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiami tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż w przedmiotowej Umowie kredytu strony wprawdzie określiły wzajemne świadczenia (kwotę do wypłaty w PLN, oprocentowanie służące ustaleniu kwoty do spłaty), jednakże postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w Bankowej tabeli kursów walut, dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żadnymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z § 2 ust. 2 Umowy w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków miała być przeliczana na walutę, do której indeksowany był kredyt, według kursu kupna walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” – obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Natomiast zgodnie z § 4 ust. 3 Umowy wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w walucie indeksacyjnej – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do waluty wyrażonej w Umowie – obowiązującego w dniu spłaty. § 2 Regulaminu zawierał definicję Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, zgodnie z którą Tabela ta sporządzona przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela miała być sporządzana o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązywać rzez cały następny dzień roboczy.

Strona pozwana w toku postępowania podnosiła, że powyższa definicja Bankowej Tabeli kursów walut nie pozwala na uznanie, że Bank w sposób dowolny mógł ustalać wysokość kursów walut. Wskazywała, że kursy walut określone w Bankowej Tabeli kursów walut ustalane były na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym oraz

precyzyjnie określono moment ustalenia kursów w Tabeli, tj. o godzinie 16.00 danego dnia na kolejny dzień roboczy a także określono czas obowiązywania Tabeli Kursów, tj. obowiązywała ona przez cały następny dzień roboczy.

W ocenie Sądu, powyższa definicja Bankowej tabeli kursów walut nie stanowiła jasnych, przejrzystych i weryfikowalnych zasad ustalania kursów walut przez Bank. Nie wiadomo bowiem, co oznacza pojęcie, iż kursy te ustalane są „na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym”. Nie wskazano, czy do powołanych kursów obowiązujących na rynku międzybankowym Bank dodaje jakiś procent lub kwotę, czy też odejmuje je oraz czy w tym zakresie przyjęte zostały jakieś wartości minimalne lub maksymalne. Definicja ta stanowi zatem definicję *ignotum per ignotum*. Z pewnością zaś w oparciu o tę definicję konsument nie mógł sam zweryfikować, czy kursy te ustalone zostały zgodnie z zasadami ustalonymi przez Bank, skoro zasady te nie zostały mu przedstawione ani wyjaśnione. Kursy te mogły być zatem ustalane przez Bank dowolnie i bez ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miały być zarówno kwota do wypłaty jak i wysokość podlegających spłacie rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to wyłącznie jedna strona umowy poprzez ustalenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w Tabeli mogła dokonywać w sposób nieograniczony i dowolny określenia i zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie Bank korzystał z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez niego kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie w ogóle Bankowi zapewniono taką możliwość.

Reasumując powyższe – w ocenie Sądu, postanowienia przedmiotowej Umowy – dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia przez określenie kursu waluty, będącego podstawą przeliczeń, dokonywanych na podstawie Umowy – są sprzeczne z art. 353¹ k.c., gdyż naruszają granice swobody umów (tj. sprzeciwiają się naturze stosunku zobowiązaniowego).

Skoro przedmiotowa Umowa sprzeczna jest z ustawą, tj. z art. 353¹ k.c., to stwierdzić należało, iż wypełniona została dyspozycja art. 58 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W ocenie Sądu, brak jest zaś takich przepisów ustawy, którymi można by zastąpić postanowienia dotyczące indeksacji.

Stosownie natomiast do § 3 art. 58 k.c. jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Mając powyższe na uwadze, ustalić należało, czy przedmiotowa Umowa może pozostać w mocy co do pozostałych postanowień umownych, tj. czy z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością Umowa ta i tak zostałaby przez strony zawarta.

W ocenie Sądu, przedmiotowa Umowa nie zostałaby zawarta bez postanowień dotkniętych nieważnością. Z samego stanowiska procesowego strony pozwanej wynika, że nie zgodziłaby się ona na zawarcie umowy o kredyt wypłacony w PLN z zastosowaniem stawki referencyjnej właściwej dla waluty CHF, a więc stawki LIBOR. Ponadto zwrócić należy uwagę na to, że kredyty takie (złotowe z oprocentowaniem LIBOR) – choć nie zostały zakazane przez ustawę – w praktyce nigdy nie były udzielane przez banki.

Wobec tego, że sporna Umowa nie zostałaby zawarta bez kwestionowanych postanowień umownych, dotyczących mechanizmu indeksacji, uznać należało ją za nieważną w całości. Przy czym, w ocenie Sądu, sprzeczność z ustawą

postanowień, odsyłających do – tworzonej jednostronnie przez Bank – Bankowej Tabeli kursów walut, prowadzi do upadku całego mechanizmu indeksacji, gdyż bez tego odesłania nie byłoby możliwe ustalenie wysokości świadczeń stron Umowy.

Dodać również należy, iż sama świadomość stron istnienia w Umowie zapisów odsyłających do Bankowej Tabeli kursów walut nie ma znaczenia dla oceny ważności tej Umowy pod kątem zgodności z prawem. Nieważna umowa nie staje się bowiem ważna z tego powodu, że jej strony miały świadomość istnienia zapisów, skutkujących jej nieważnością.

W tym miejscu wskazać należy, iż okoliczność, że powódka przez wiele lat wykonywała sporną Umowę, nie pozbawia jej uprawnienia do zakwestionowania postanowień umownych, na podstawie których dotychczas spełniała świadczenia na rzecz Banku. Wskazać przy tym należy, że chociaż ograniczenia swobody umów obowiązują z mocy prawa, to faktycznie nie wywołują skutku prawnego, jeśli żadna ze stron umowy jej nie zakwestionuje. W konsekwencji np. kontrakt sprzeczny z ustawą może zostać zawarty i być wykonywany tak długo, jak obie strony się na to godzą i żadna nie wystąpi do sądu o stwierdzenie nieważności tej umowy ze względu na naruszenie art. 353¹ k.c. (tak Komentarz do k.c. pod red. Konrada Osajdy, teza 38. do art. 353¹ k.c.).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż wieloletnie wykonywanie przez strony spornej Umowy nie stanowiło przeszkody do badania, czy jej postanowienia zgodne są z ustawą oraz ostatecznie do ustalenia, że była ona nieważna.

II. ABUZYWNOŚĆ KWESTIONOWANYCH POSTANOWIEŃ UMOWNYCH

Z uwagi na rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie co do zasadności zarzutów dotyczących nieważności umów o kredyt indeksowany do waluty obcej z powodu sprzeczności z ustawą, w dalszej kolejności rozważyć należało także podniesione przez powódkę zarzuty dotyczące abuzywności w/w postanowień umownych.

Przy założeniu, że przedmiotowa Umowa nie byłaby nieważna z wyżej podanych już względów, stwierdzić należałoby, iż postanowienia tej Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji stanowią klauzule abuzywne i jako takie nie wiążą powódki. Przy czym – z niżej podanych względów – abuzywność ta prowadzi w konsekwencji do nieważności całej Umowy.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie w/w przesłanki, określone w powołanym przepisie, pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, odsyłającego do Bankowej Tabeli kursów walut, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że poprzednik prawny pozwanego Banku zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powódka zawarła ją jako konsument (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na dokończenie remontu domu przez powódkę oraz na spłacenie jej brata po sprawie spadkowej. Ponadto status powódki jako konsumenta nie był kwestionowany przez pozwanego Bank.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powódką indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na

których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powódka miała jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące klauzul indeksacyjnych. Samo zaakceptowanie przez powódkę kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nią indywidualnie uzgodnione bądź że miała ona realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (por. m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C.-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu w CHF oraz kwoty spłaty w CHF bez odniesienia do Bankowej Tabeli kursów walut, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, nie zostały w ogóle określone, nie wskazano także żadnej górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

Ponadto w powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: „Trybunał Sprawiedliwości” lub „TSUE”) w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowy został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powódce przez pozwany Bank były wystarczające do podjęcia przez nią świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku w sprawie C-609/16, wydanym w dniu 10 czerwca 2021 roku, TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok TSUE z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby poprzednik prawny strony pozwanej sprostał powyższemu obowiązkowi. Nie wynika z nich bowiem, aby Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty, do której kredyt indeksowano, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powódce – która nie uzyskiwała dochodów w walucie, do której kredyt indeksowano – symulacji rat kredytowych przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Nie przedstawiono jej także – znanych przecież przez Bank – wahań kursu CHF z ostatnich lat przed zawarciem Umowy. Przy czym wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła żadnego dowodu na wykazanie faktu wywiązania się z obowiązku informacyjnego wobec powódki. Podkreślić należy, iż samo odebranie od powódki oświadczenia o tym, że jest świadoma ryzyka kursowego, nie spełnia wymogu udzielenia rzetelnej i jasnej informacji w powyższym zakresie. Nie można uznać, że powódka w oparciu o przedstawione jej informacje mogła zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskała od Banku informacje pozwalające jej ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla jej zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty CHF.

W ocenie Sądu, zawarcie w § 4 ust. 3 Umowy postanowienia, że Kredytobiorca oświadcza, iż jest świadomy ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko – samo przez się nie oznacza, że Bank wypełnił w sposób należyty obowiązek informacyjny. Udzielana Kredytobiorcy informacja o ryzyku kursowym powinna być jasna i zrozumiała dla niego. W taki też sposób powinien być mu przedstawiony, a w miarę potrzeby zobrazowany na przykładach (symulacjach, wykresach), mechanizm przeliczeniowy. Zawarta w powyższym postanowieniu informacja o ryzyku kursowym była bardzo ogólna, nieoparta przykładami, obrazującymi w jaki sposób zmieniłaby się wysokość raty kredytowej oraz saldo zadłużenia na skutek wzrostu kursu waluty, do której kredyt był indeksowany. Informacja ta ograniczała się do prostego oświadczenia, że Kredytobiorca poświadcza, że jest świadomy ryzyka kursowego.

Gdyby powódce rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowałyby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałyby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (por. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne (§ 1 ust. 1 zdanie 1, § 2 ust. 2 i § 4 ust. 2 Umowy) odnosiły się do świadczenia głównego i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki powódki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać,

że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez Bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17). Ponadto zgodnie ze stanowiskiem TSUE, wyrażonym w wyroku z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20, art. 5 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę. Natomiast kwestionowane postanowienia tych wymogów nie spełniają.

Dodać również należy, iż niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20). Wskazać w tym miejscu należy, iż w chwili spłaty pierwszej raty kapitałowo – odsetkowej w dniu 26 kwietnia 2006 roku, dokonana przez powódkę wpłata w PLN została przeliczona przez Bank na CHF po kursie wynoszącym 1 CHF = 2,5350 CHF, natomiast w dniu wpłaty raty kapitałowo -odsetkowej 26 października 2020 roku Bank przeliczył kwotę wpłaty w PLN na CHF po kursie wynoszącym 1 CHF = 4,3901 CHF, a więc kurs waluty CHF w tym czasie wzrósł o ponad połowę.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, że obciążenie powódki praktycznie nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz niepoinformowanie jej o konsekwencjach zawarcia umowy, godziło w jej interesy. Nie było ono przy tym uzasadnione usprawiedliwionymi interesami Banku. Dodatkowo sam mechanizm indeksacji, o czym była mowa wyżej, został przez pozwany Bank skonstruowany w sposób nieuczciwy i rażąco naruszający interesy konsumenta.

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

Kolejno podnieść należy, iż w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Ponadto zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art.

6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Na marginesie dodać należy, iż co do zasady przedsiębiorca stosuje klauzule niedozwolone w celu osiągnięcia większych zysków niż możliwe przy zawieraniu umów zgodnych z zasadami uczciwego obrotu. Jeżeli więc konsekwencją wyeliminowania klauzul niedozwolonych z umowy miałyby być jedynie takie jej ukształtowanie, w wyniku którego przedsiębiorca uzyskiwałby z niej godziwy zysk, to przedsiębiorca nie miałby wystarczającej motywacji, aby zaprzestać stosowania w zawieranych umowach w/w klauzul. Założyć zatem można, że mając do wyboru umowę z klauzulami niedozwolonymi i szansę na większe korzyści z nich wynikające (jeśli jedyną konsekwencją, która może go spotkać będzie ograniczenie zysku do uczciwego poziomu) i umowę bez klauzul abuzywnych, która zapewni przedsiębiorcy tylko uczciwy zysk, nigdy nie zrezygnowałby on ze stosowania tychże klauzul, gdyż celem każdego przedsiębiorcy jest maksymalizacja zysku.

Z uwagi na wyżej opisany mechanizm działania przedsiębiorców na rynku, w wyroku TSUE z dnia 14 czerwca 2012 roku w sprawie C-618/10 stwierdzono, że: „z brzmienia ust. 1 art. 6 dyrektywy 93/13 wynika, że sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, przy czym nie są one uprawnione do zmiany jego treści. Umowa powinna bowiem w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego. Dyrektywa 93/13 zobowiązuje państwa członkowskie, jak wynika z jej art. 7 ust. 1 w związku z jej motywem 24, do zapewnienia stosownych i skutecznych środków „mających na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami”. W tym kontekście należy zatem stwierdzić, że gdyby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniłoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez zwykły brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal byłiby oni zachęceni do stosowania rzeczonych warunków wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców”.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy postanowień abuzywnych (§ 2 ust. 2 i § 4 ust. 2 Umowy) nie było możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego luk np. średnim kursem NBP. Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie może nadal obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należy uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do Bankowej tabeli kursów, prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby zatem uznać za nieważną na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy klauzul indeksacyjnych doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Dodać należy, iż dokonując rozważań w kontekście możliwości utrzymania Umowy w mocy Sąd miał na uwadze zasadę pacta sunt servanda. Podkreślenia wymaga, iż zasada ta dotyczy tych umów, które zostały ważnie zawarte, jak też tych, które po wyłączeniu z ich treści klauzul niedozwolonych, dają się utrzymać w mocy. Natomiast skoro istniały omówione wyżej powody do uznania przedmiotowej Umowy za nieważną, ewentualnie za niemożliwą do dalszego wykonywania z uwagi na wyeliminowanie jako niedozwolonych takich jej postanowień, które dotyczyły istotnych ustaleń umownych, to sam fakt obowiązywania w polskim systemie prawnym zasady, że umów należy przestrzegać, nie mógł skutkować oddaleniem powództwa. Sąd miał także na uwadze zasadę, że w razie wątpliwości postanowieniom umowy należy przypisać takie znaczenie, które pozwoli na jej utrzymanie w mocy. Przesłanką stosowania tej zasady są wątpliwości, co do treści umowy. Sporna Umowa tymczasem, w sposób jasny pozostawiała kwestię ustalania potrzebnych do jej wykonywania kursów walut w gestii Banku, nie pozostawiając w tej mierze żadnych uprawnień po stronie Kredytobiorcy. Nie wynikał z niej też żaden mechanizm ograniczenia skutków indeksacji, który mógłby utrzymać „kwotę kredytu do spłaty” na poziomie zbliżonym do „kwoty kredytu do wypłaty”. To samo dotyczy swobody, z którą pozwany Bank mógł określać wysokość świadczenia powódki, przesyłając jej zawiadomienia o wysokości rat.

Reasumując – niezależnie od tego, czy przedmiotową Umowę uznać za nieważną na skutek sprzeczności postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji z art. 353¹ k.c., czy też uznać ją za nieważną z powodu stwierdzenia abuzywności tych postanowień (prowadzącej w konsekwencji do nieważności Umowy), rozstrzygnięcie co do żądań powódki byłoby identyczne.

III. ŻĄDANIE USTALENIA NA PODSTAWIE ART. 189 K.P.C.

Odnośnie pierwszego roszczenia głównego, stwierdzić należy, iż powódka – wbrew zarzutom strony pozwanej – ma interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i

stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnej, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wyniknąć z tego stosunku w przyszłości (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20, że wniesienie powództwa o zapłatę nie rozstrzygnie w sposób całkowity istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich umową kredytową. Będzie bowiem rozstrzygało spór za okresy czasu, które już upłynęły. Natomiast w sposób pełny interesy powódki zabezpieczy ustalenie, czy w istocie strony są związane zawartą umową. Rozstrzygnie bowiem kwestię dla powódki podstawową, czy wiąże ją ze stroną pozwaną umowa kredytowa, czy też nie. Ustalenie nieważności umowy kredytowej da podstawę do dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami. Przede wszystkim zaś usunie niepewność po stronie powódki, czy ma nadal spłacać raty kredytu.

Zważywszy na powyższe, Sąd uwzględnił żądanie powódki i ustalił w pkt I sentencji wyroku, że nie istnieje stosunek prawny, wynikający z Umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do waluty obcej, sporządzonej w dniu 13 marca 2006 roku, zawartej pomiędzy powódką a (...) Bank S.A. w K. – (...) Oddziałem w Ł..

IV. ŻĄDANIE ZAPŁATY

Wobec ustalenia, że stosunek prawny, wynikający z przedmiotowej Umowy nie istnieje, strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch kondykcji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku.

Na uwzględnienie zatem zasługiwało żądanie powódki zasądzenia od strony pozwanej na jej rzecz kwot stanowiących sumę wpłat dokonanych przez nią na rzecz Banku na podstawie przedmiotowej Umowy.

Podstawę prawną powyższego żądania powódki stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powódka domagała się zasądzenia od strony pozwanej kwot 133 576,04 zł oraz 65,31 CHF, stanowiących sumę wpłat dokonanych przez nią na rzecz Banku od chwili zawarcia Umowy do dnia 08 grudnia 2020 roku.

Po zsumowaniu kwot, wynikających z zaświadczenia, dotyczącego spłaty rat kredytu, wystawionego i niekwestionowanego przez pozwaną Bank (k. 44 – 59), okazało się, iż powódka w w/w okresie wpłaciła na rzecz Banku kwoty tożsame z dochodzonymi w niniejszym postępowaniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w pkt II sentencji wyroku zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwoty 133 576,04 zł oraz 65,31 CHF.

Kolejno wskazać należy, iż Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej dotyczącego zużycia korzyści.

Stosownie do treści art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. To na stronie pozwanej – która twierdziła, iż zachodzą przesłanki, określone w powołanym wyżej przepisie – spoczywał ciężar udowodnienia zużycia korzyści. Natomiast strona pozwana nie wykazała, aby zużyła wpłacone przez powódkę środki pieniężne w taki sposób, że nie jest już wzbogacona. Wbrew twierdzeniom strony pozwanej – nie można bowiem uznać, że dokonując przy użyciu tych środków transakcji na rynku walutowym, strona pozwana wyzbyła się tych środków trwale. Uzyskała wszakże w zamian za kwotę w PLN środki pieniężne w walucie obcej.

V. ODSETKI USTAWOWE ZA OPÓŹNIENIE

O odsetkach ustawowych za opóźnienie od zasądzonych kwot Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Sąd miał przy tym na uwadze, iż przed wniesieniem pozwu powódka złożyła wprawdzie stronie pozwanej reklamację, jednakże nie wezwała jej do zapłaty. Wobec tego, Sąd uznał, że pozew w niniejszej sprawie stanowił wezwanie do zapłaty. Odpis pozwu został zaś odebrany przez stronę pozwaną w dniu 19 kwietnia 2021 roku (k. 87). Mając na uwadze, iż stosownie do treści art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania, Sąd uznał, że tygodniowy termin od doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu był wystarczający, aby zapoznała się ona z żądaniem powódki i w razie uznania, że jest zasadne spełniła jej żądanie. Wobec tego, Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od żądanych przez powódkę kwot od 8-go dnia po doręczeniu stronie pozwanej odpisu pozwu, a więc od 27 kwietnia 2021 roku, do dnia zapłaty. Natomiast w pozostałym zakresie, Sąd oddalił żądanie odsetkowe, orzekając jak w pkt III sentencji wyroku.

VI. ZARZUT ZATRZYMANIA

Na zakończenie wskazać należy, iż Sąd nie uwzględnił podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu zatrzymania.

Zgodnie z art. 496 k.c. jeżeli skutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Stosownie do art. 497 k.c. przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

Po pierwsze – zauważyć należy, iż strona pozwana nie złożyła bezpośrednio powódce oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania, zaś pełnomocnik powódki nie posiadał pełnomocnictwa do przyjmowania w jej imieniu oświadczeń materialnoprawnych (k. 27). Po drugie – pełnomocnik strony pozwanej posiadał jedynie umocowanie w granicach art. 91 k.p.c. (k. 89), nie obejmowało ono upoważnienia do składania w imieniu strony pozwanej oświadczeń materialnoprawnych (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 stycznia 2020 roku, w sprawie I ACa 1205/18). Pełnomocnik strony pozwanej nie mógł więc skutecznie złożyć ani powódce ani jej pełnomocnikowi oświadczenia o skorzystaniu przez stronę pozwaną z prawa zatrzymania. Wobec tego, kwestie

dotyczące merytorycznej zasadności tego zarzutu, w ogóle nie podlegały analizie, skoro strona pozwana nie złożyła powódce skutecznie oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania.

VII. ZARZUT NADUŻYCIA PRAWA PODMIOTOWEGO

Sąd nie podzielił także zarzutu strony pozwanej dotyczącego naruszenia przez powódkę art. 5 k.c. Zgodnie z tym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W ocenie Sądu, strona pozwana, która w przedmiotowej Umowie zastosowała postanowienia nieuczciwe, nie może skutecznie czynić powódce zarzutu z tego powodu, że dochodzi ona swoich roszczeń w związku ze stosowaniem przez Bank klauzul abuzywnych. Zgodnie bowiem z tzw. „zasadą czystych rąk” na nadużycie prawa podmiotowego przez przeciwnika procesowego, nie może skutecznie powołać się strona, która sama narusza zasady współżycia społecznego.

VIII. KOSZTY PROCESU

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., uznając, że powódka uległa tylko w nieznaczącej części swego żądania, tj. co do części żądania odsetkowego. Wobec tego, kosztami postępowania Sąd w całości obciążył stronę pozwaną. Na zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 7 801 zł składały się: kwota 1 000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 5 400 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powódki, będącego radcą prawnym (zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804), kwota 1 350 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powódki, będącego radcą prawnym, w postępowaniu zażaleniowym (zgodnie z § 10 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 6 w/w rozporządzenia) oraz kwota 51 zł tytułem opłat skarbowych od pełnomocnictw. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)